

A 2018/2019. tanévi Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny döntő forduló

FILOZÓFIA

2019. április 2.

Szóbeli témák

Hit és tudás

Hit és tudás viszonyáról a klasszikus dichotómiának megfelelően kell beszélni, amely a természetes megismerés és a természetfeletti kinyilatkoztatás kettősségéből indul ki. Miért szorult háttérbe az ember természetes észképességei iránti töretlen bizalom az időszámításunk szerinti első századokban, s miért jelent meg ismét a 17-18. század táján? Mely jelentős gondolkodók foglalkoztak e két valóságviszonyulás eltérő módozataival az évszázadok során, s hogyan próbálták meghatározni egymáshoz való viszonyukat?

Az én a filozófiában

Mindig is nyilvánvaló volt, hogy mindenki boldog akar lenni, s ezt valamiképp individuális értelemben gondoljuk el első közelítésben. De vajon miért csak a 16-17. századtól élesedik ki a filozófiai vita az *én* státuszáról? Milyen fő álláspontokkal találkozunk, amelyek hol mindent megalapozó, szinte metafizikai vagy transzcendentálfilozófiai funkciót juttatnak neki, míg van, aki egyenest gyűlöletesnek tartja, de legalábbis alaptalannak ezt a nagy kitüntetést. Milyen filozófiai diszciplínákban jelennek meg s milyen alternatívák az erős énfogalommal szemben?

A lét filozófiai megközelítései

A görögre épülő európai filozófia története során eltérő koncepciók alakultak ki a „lét” jelentőségével kapcsolatban, s ha általánosságban elég jelentősnek tűnt, akkor a megközelítésmódok különültek el egymástól. Kézenfekvő elgondolkodni a metafizika és az ontológia egymást fölváltó vagy talán kiegészítő kettősségéről a történelmünkben, majd a 20-21. század radikálisan új megközelítéseiről a „posztmetafizikai” korszakban. Milyen sajátos problémák merültek fel egyes kitüntetettnek tekintett „létezők” létevel kapcsolatban, mint amilyen az Isten, az ideák, a fogalmak? Miért volt, s vajon van-e még megalapozó funkciója a létről szóló elméletnek valamelyik mai alakváltozatában?

Ismeretelmélet

Milyen szerepet játszik a megismerés az ember, az individuum, a (tudományos) közösségek életében? Van-e különbség a megismeréshez való viszonyulás tekintetében az európai történelem különböző korszakaiban? Miért épp a 17. század második felében, Locke-nál jelent meg az, amit később ismeretelméletnek kezdtek nevezni? Milyen ágai alakultak ki a 18. században, s milyen fordulatot hozott benne Kant munkássága? A meghatározó jelentőségű 20-21. századi gondolkodók, filozófiai mozgalmak hogyan látják az ismeretelmélet lehetőségeit, feladatát? Hogyan vélekedjünk az ismeretelmélet viszonyáról olyan, egyre jelentősebbé váló diszciplínákhoz, mint a pszichológia, a szociológia, a nyelvészet?